

Titulació	Tipus	Curs
Filosofia	OB	2

Professor/a de contacte

Nom: Alejandro Mumbrú Mora

Correu electrònic: alejandro.mumbru@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Per *filosofia moderna* entenem el conjunt de pensaments filosòfics produïts al món occidental després de la Reforma i la Contrareforma, que no rebutgen el nou concepte de llei que la ciència ha descobert a la natura. Les guerres de religió donen pas a un període de relativa pau, marcat per la consolidació dels Estats-nació i l'establiment d'esglésies nacionals. Alhora, la revolució galileana permet concebre una forma de llei eterna que ja no es fonamenta en la revelació bíblica, sinó en la matematització de la natura. La gran retòrica naturalista del Renaixement s'esvaeix.

L'obra de Descartes inaugura una nova era en la filosofia. Mentre que el pensament renaixentista havia centrat la seva atenció en la figura humana com a finalitat última de la creació divina, Descartes introdueix un subjecte deduït de manera purament racional. A més, la filosofia comença a expressar-se en llengües nacionals. L'ambiciós esforç per recuperar una metafísica no subordinada a la revelació teològica arriba a un punt d'inflexió -un punt que s'alinea amb la nova concepció no aristotèlica de la causalitat introduïda per la ciència moderna.

En aquest context, la visió d'una única substància en Spinoza i la concepció d'una multiplicitat infinita de substàncies en Leibniz preparen el camí per al projecte crític de la raó que definirà la filosofia del segle següent.

Competències

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i sintetitzar els arguments centrals dels textos fonamentals de la filosofia en les seves diverses disciplines.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Reconèixer i interpretar temes i problemes de la filosofia en les seves diverses disciplines.
- Situar les idees i els arguments filosòfics més representatius d'una època en el seu rerefons històric i relacionar els autors més rellevants de cada època en qualsevol de les disciplines filosòfiques.
- Utilitzar la simbologia i els procediments de les ciències formals en l'anàlisi i la construcció d'arguments.
- Utilitzar un pensament crític i independent a partir dels temes, els debats i els problemes que planteja la filosofia tant històricament com conceptualment.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar les desigualtats per raó de sexe/gènere i els biaixos de gènere en l'àmbit de coneixement propi.
2. Argumentar sobre diversos temes i problemes filosòfics a propòsit d'obres diferents i avaluar els resultats
3. Construir arguments filosòfics amb rigor.
4. Demostrar una posició pròpia davant d'un problema o una controvèrsia de rellevància filosòfica, o en un treball de recerca filosòfica.
5. Discriminar els trets que defineixen el lloc d'un autor en el context d'una problemàtica i reorganitzar-los en un esquema coherent.
6. Distingir i esquematitzar el contingut fonamental d'un text filosòfic.
7. Establir relacions entre ciència, filosofia, art, religió, política, etc.
8. Establir una planificació per desenvolupar un treball sobre la matèria
9. Exposar els conceptes propis de la història de la filosofia
10. Expressar, tant oralment com per escrit, els temes i els problemes bàsics de la tradició filosòfica.
11. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
12. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
13. Indicar els principals temes de la història de la filosofia.
14. Indicar i discutir les principals característiques del pensament definitori d'una època, emmarcant-les en el context.
15. Llegir comprensivament textos filosòfics bàsics.
16. Llegir comprensivament textos filosòfics de la història de la filosofia.
17. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
18. Relacionar diversos ordres que es poden descobrir entre les idees filosòfiques de diferents autors i moments històrics.
19. Resoldre problemes de manera autònoma.
20. Resumir els temes i els arguments exposats en un debat filosòfic clàssic.
21. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història de la filosofia.
22. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.

Continguts

1. Consideracions generals sobre la Modernitat
2. R. Descartes

3. El segle XVII i la recepció de l'obra cartesiana: racionalisme i empirisme
4. El racionalisme: B. Spinoza i G. Leibniz
5. Margaret Cavendish
6. Presentació general de l'empirisme

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes a l'aula	50	2	10, 15
Tipus: Supervisades			
Treballs individuals supervisats	30	1,2	2, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21
Tipus: Autònomes			
Treball individual autònom	50	2	5, 6, 7, 8, 15, 16, 18, 19, 20, 21

Les classes es desenvolupen a partir de les explicacions del professor, que es complementen amb espais oberts a preguntes i debats, fomentant així la participació activa de l'alumnat.

L'alumnat treballa a partir dels continguts exposats a classe i de la bibliografia recomanada, que serveix de base per aprofundir en els temes tractats.

A través d'una atenció personalitzada, els estudiants poden plantejar dubtes, sol·licitar aclariments i demanar orientació per ampliar la bibliografia o aprofundir en aspectes concrets del temari.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen final	45%	8	0,32	2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21
Examen parcial	30%	6	0,24	2, 3, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21
Treball	25%	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22

AVALUACIÓ CONTINUADA

L'avaluació de l'assignatura consistirà en l'entrega d'un treball (25%), la realització d'un examen parcial (30%) i un examen final (45%). El format del treball i les dates dels exàmens s'indicaran a principi de curs.

No s'acceptarà cap treball que no s'entregui en la data fixada. Qualsevol indicati de plagi serà penalitzat amb un 0 en l'activitat presentada.

Per a poder presentar-se a l'examen de recuperació s'haurà d'haver estat avaluat d'un mínim de 2/3 parts de les proves avaluatives.

AVALUACIÓ ÚNICA

L'avaluació de l'assignatura consistirà en l'entrega d'un treball (30%) i la realització de dos exercicis escrits (45 + 25%). El format dels treballs i la data de l'examen s'indicaran a principi de curs.

No s'acceptarà cap treball que no s'entregui en la data fixada. Qualsevol indicati de plagi serà penalitzat amb un 0 en l'activitat presentada.

OBSERVACIONS

El Departament de Filosofia va acordar que les assignatures del primer semestre tindrien dos períodes de concentració d'activitats avaluatives i una setmana en què l'alumnat podria preparar-se específicament per les proves en la modalitat que cada professor/a especificarà a l'inici de curs. Les dates per la setmana de repàs i en què es concentraran les proves són:

- 27 oct.- 31 oct.: setmana de repàs o tutories
- 3 nov. -7 nov.: setmana d'avaluació
- 8-9-12-13-14 gener: setmana d'avaluació

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor informarà l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

L'alumnat rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació.

En cas que l'alumnat realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor vetllarà perquè l'alumnat hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

ÚS DE IA

En aquesta assignatura es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà de: (i) identificar quines parts han estat generades amb IA; (ii) especificar les eines utilitzades; i (iii) incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en aquesta activitat avaluable es considerarà falta d'honestat acadèmica i comporta que l'activitat s'avalui amb un 0 i no es pugui recuperar, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

Fonts:

BERKELEY, George, *Tratado sobre los principios del conocimiento humano*, trad. C. Mellizo, Alianza editorial, Madrid, 1992.

--- : *Tres diálogos entre Hílas y Filonús*, trad. G. L. Sastre, Espasa Calpe, Madrid, 1996.

CAVENDISH, Margaret, *Philosophical Letters, or Modest Reflections Upon some Opinions in Natural Philosophy*, 1664 (disponible [en línea](#))

DESCARTES, René, *Regles per a la direcció de l'enginy*, trad. Salvi Turró, Barcelona, Edicions 62, 1998.

--- : *Discurs del mètode*, trad. Pere Lluís Font, Barcelona, Edicions 62, 1996.

---: *Meditacions metafísiques*, trad. Miquel Costa, Barcelona, Edicions 62, 2008.

--- : *Libertad y generosidad. Textos morales*, trad. i ed. Salvi Turró, ed. Proteus, 2010.

HUME, David, *Investigación sobre el entendimiento humano*, ed. bilingüe, trad. V. Sanfélix y C. Ors, Madrid, ed. Istmo, 2004.

KANT, Immanuel, *Crítica de la razón pura*, trad. P. Ribas, ed. Alfaguara, Madrid, 1978.

LEIBNIZ, Gottfried Wilhelm, *Meditaciones sobre el conocimiento, la verdad y las ideas*, trad. Miguel Candel Sanmartín (versión hipertexto en <http://www.ub.es/telemac>)

--- : *Discurs de metafísica; Monadologia*, trad. Josep Olesti, Barcelona, Marbot ed., 2018.

--- : *Nous assaigs sobre l'enteniment humà*, trad. Josep Olesti, Barcelona, ed. 62, 1997.

LOCKE, John, *Ensayo sobre el entendimiento humano*, trad. Edmundo O'Gorman, FCE, México, 1999.

SPINOZA, Baruch, *Tratado de la reforma del entendimiento*, trad. Atilano Domínguez, Madrid, Alianza, 1988.

--- : *Ètica demostrada segons l'ordre geomètric*, trad. J. Olesti, Marbot ed., Barcelona, 2013.

Bibliografia secundària:

AA.VV., *Estudis cartesians*, Societat Catalana de Filosofia, Barcelonesa d'Edicions, Barcelona, 1996.

AYER, Alfred J., *Hume*, Madrid, Alianza Editorial, 1980.

BELAVAL, Yvon (dir.), *Historia de la filosofía*, Siglo XXI, Madrid, 1974. Vol. 6: Racionalismo, empirismo e Ilustración.

CASSIRER, Ernst, *El problema del conocimiento en la filosofía y en la ciencia modernas*, México, FCE, 1979 (vol. I y II).

COTTINGHAM, John (ed.), *The Cambridge companion to Descartes*. Cambridge, Cambridge University Press, 1992 (disponible en línea)

DELEUZE, Gilles, *Empirismo y subjetividad*, ed. Gedisa, 1981.

DUQUE, Félix, *Historia de la Filosofía moderna: la era de la crítica*, ed. Akal, 1998.

DUSSEL, Enrique, 1492. *El encubrimiento del otro. Hacia el origen del "mito de la modernidad"*, Plural editores, La Paz, 1994.

--- : *El primer debate filosófico de la Modernidad*, Clacso, 2020.

FOUCAULT, Michel, *Las palabras y las cosas. Una arqueología de las ciencias humanas*, ed. Siglo XXI, 1968.

GARRET, Don (ed.), *The Cambridge companion to Spinoza*. Cambridge, Cambridge University Press, 1996 (disponible en línia).

HAZARD, Paul, *La crisis de la conciencia europea*, Madrid, Alianza, 1983.

--- : *El pensamiento europeo en el siglo XVIII*, Madrid, Alianza, 1985.

HEIDEGGER, Martin, "La era de la técnica" i "La época de la imagen del mundo" (Die Zeit des Weltbildes) en *Caminos del bosque* (Holzwege), trad. Helena Cortés y Arturo Leyte, Madrid, Alianza, 1995.

JOLLEY, Nicholas (ed.), *The Cambridge companion to Leibniz*. Cambridge, Cambridge University Press, 1995 (disponible en línia).

MARTÍNEZ MARZOA, Felipe, *Historia de la filosofía*, Madrid, ed. Istmo, 1973 y 1994, (vol. II).

--- : *Cálculo y ser (Aproximación a Leibniz)*, Madrid, Visor, 1991.

MILLS, Charles W., *The Racial Contract*, Cornell University Press, 1997.

MORRIS, Charles, *Locke, Berkeley y Hume*, Oxford University Press, 1987.

TURRÓ, Salvi, *Descartes. Del hermetismo a la nueva ciencia*, Barcelona, ed. Anthropos, 1987.

--- : *Filosofia i Modernitat. La reconstrucció de l'ordre del món*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona, 2016.

WALTERS, Lisa i SIEGFRIED, Brandie R., *Margaret Cavendish: An Interdisciplinary Perspective*, Cambridge, Cambridge University Press, 2022 (disponible en línia).

Materials en línia:

- <https://lolia.cat/>

- <http://www.philosophica.info/>

- <http://plato.stanford.edu>

- <http://frank.mtsu.edu/~rbombard/RB/spinoza.new.html> (Studia Spinoziana)

- www.leibniz.es

- <http://www.maths.tcd.ie/~dwilkins/Berkeley/>

- <http://www.davidhume.org>

Programari

Cap

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt